

Una

SARAH
CROSSAN

traducerea din limba engleză de Diana Soare

Câștigătoare a CILIP Carnegie Medal
Câștigătoare a YA Book Prize
Câștigătoare a premiului CBI „Cartea Anului”
Câștigătoare a CLiPPA Poetry Award

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CROSSAN, SARAH

Una / Sarah Crossan ; trad. din lb. engleză de Diana Soare. -
Iași : Gama, 2021
ISBN 978-606-056-240-5
I. Soare, Diana (trad.)
821.111

Titlu original: *One*
Copyright © Sarah Crossan 2015
© Editura Gama, 2021, pentru ediția în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și prin orice formă, punerea la dispoziția publică, inclusiv pe internet, în scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului drepturilor de autor constituie încălcări ale legislației referitoare la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc în conformitate cu legile în vigoare.

Editor: Diana Mocanu
Redactor-șef: Diana Soare
Corector: Alexandru Șerban
Tehnoredactor: Anamaria Țaranu

Pentru Ben Fox (1988-2014)
- drum lin

AUGUST

Surori

Iată-ne.

Trăim.

Nu-i uimitor?

Cum de reușim
să fim
pur și simplu.

Sfârșitul verii

Văpaia verii începe să se domolească.
Cerneala nopții se așterne tot mai devreme.
Și din senin
Mama dă de veste că eu și Tippi
nu vom mai învăța acasă.
„În septembrie
v-am înscris în clasa a unșpea
și veți merge la școală
ca toată lumea”, zice ea.

Eu nu fac
valuri.

Ascult
și dau din cap
și trag de o ață de la cămașă
până când un nasture

cade.

Dar Tippi nu tace.

Ea bubuie:

„Faceți *mișto* de mine?
V-ați pierdut *mințile*?”, strigă,
apoi se ceartă ore în șir cu mama și cu tata.

Eu ascult
și dau din cap
și îmi rod pielețele din jurul unghiilor
până când încep

să sângereze.

Într-un târziu, mama își masează tâmplele, oftează și
ne zice pe șleau.

„Donațiile de la binefăcători s-au terminat
și pur și simplu nu ne mai permitem să vă plătim
profesori.

Știți că tata încă nu și-a găsit serviciu,
iar pensia lui buni
nu acoperă nici abonamentul la cablu.”

„Nu sunteți ieftine, fetelor”, adaugă tata,
de parcă toți banii cheltuiți pe noi

– facturile de la spital și hainele speciale –
ar putea fi economisiți dacă amândouă
ne-am purta
un pic mai frumos.

Vezi tu,
Eu și Tippi nu suntem tocmai normale –
nu vezi fete ca noi în fiecare zi;
sau în *nicio* zi,
mai bine zis.

Cei cărora nu le lipsesc bunele maniere
ne numesc „siameze”,
deși am fost poreclite și altfel:
pocitanii, hâdoșenii,
monștri, mutante,
ba chiar și demon cu două capete odată,
ceea ce m-a făcut să plâng atât de tare,
încât am avut toată săptămâna ochii umflați.

Dar n-ai cum să negi că suntem diferite.

Suntem literalmente unite
la nivelul șoldului –
unite în sânge și os.

Și
de
asta
nu ne-am dus niciodată la școală.

De ani de zile amestecăm substanțe chimice
la masa din bucătărie
și facem sport în curtea casei.

Dar acum
nu mai avem scăpare;
vom merge la școală.

Dar nu la o școală de stat,
ca sora noastră, Dragon,
cu elevi care scot cuțitul la profesori
și beau pastă corectoare la micul dejun.

Nu, nu, nu.

Statul nu ne dă bani să învățăm acasă, dar
plătește
pentru un loc
într-o școală privată
– liceul Hornbeacon –,
iar Hornbeacon e dispus să lase acel loc
să fie ocupat de noi amândouă.

Bănuiesc că ar trebui să ne simțim norocoase.

Dar „norocoase” nu e cuvântul
pe care l-aş folosi
vreodată
ca să ne descriu.

Toți

Dragon se întinde la capătul patului dublu
pe care îl împart cu Tippi,
peste picioarele ei pline de vânătăi
ca să-și dea unghiile cu oă albastru-metalic.

„Cine știe,
s-ar putea să vă placă”, ne zice.

„Nu-s chiar *toți* de pe lumea asta idioți.”
Tippi ia oja, începe cu mâna mea dreaptă și
sufă peste unghii
să se usuce.

„Nu, ai dreptate,
nu sunt *toți* idioți”,
zice Tippi.

„Dar în preajma *noastră*,
se transformă *toți*.”

O ciudată ca noi

Pe Dragon o cheamă de fapt Nicola,
dar eu și Tippi i-am schimbat numele
când avea doi ani,
când era feroce și scuipa foc,
călcând apăsat prin casă și
mușcând din creioane și trenulețe.

Acum are paisprezece ani și e balerină.
Nu mai calcă apăsat –
plutește.

Din fericire pentru ea, e complet normală.

Deși

Mă întreb dacă faptul că e soră cu noi
nu-i nașpa câteodată,

dacă faptul că e soră cu noi
n-o face și pe ea
ciudată.

Ischiopagus Tripus

Deși oamenii de știință au găsit metode de a
clasifica gemenii siamezi,
fiecare pereche care a existat vreodată
e unică –
detaliile tuturor trupurilor noastre rămân secrete,
doar dacă nu vrem noi
să le împărtășim.

Iar oamenii vor *întotdeauna* să știe.

Vor să știe exact ce împărtășim
acolo jos,
așa că uneori le spunem.

Nu pentru că ar fi treaba lor,
ci ca să nu se mai întrebe – fiindcă tocmai întrebările
despre trupurile noastre
ne deranjează.

Deci:

Eu și Tippi suntem tipul ischiopagus tripus.
Avem
două capete,
două inimi,

două perechi de plămâni și rinichi.
Mai avem și patru brațe
și o pereche de picioare perfect funcționale,
acum că piciorul vestigial a fost
 tăiat
 precum coada unui câine de expoziție.

Intestinele încep
 separat,
 apoi se unesc.

Iar mai jos suntem
 una.

Probabil sună ca o condamnare la închisoare,
dar o ducem mai bine ca alții,
care trăiesc cu capetele sau inimile unite
sau împart aceleași două brațe.

Nu e chiar atât de rău.

Așa a fost dintotdeauna.

Nu știm altceva.

Și, de fapt,
de obicei suntem
destul de fericite
împreună.

Târârea spre lapte

„Nu mai avem lapte”, zice buni,
fluturând o cutie goală de lapte
și o cană cu cafea aburindă.

„Păi, du-te și ia”, zice Tippi.

Buni strâmbă din nas și o înghiontește pe Tippi.
„Știi că mă supără șoldul”, zice,
iar eu râd în hohote;
buni e singurul
om de pe lume care îndrăznește să joace
Cartea Dizabilității
cu noi.

Așa că eu și Tippi ne târâm până la băcănie,
două cvartale mai încolo,
la fel cum ajungem peste tot:
târându-ne
 și împleticindu-ne,
eu cu brațul stâng în jurul lui Tippi,
 cu dreptul atârând peste o cârjă –
 iar Tippi oglindindu-mă.

Când ajungem la băcănie, amândouă
gâfâim
și niciuna nu vrea să care laptele acasă.
„Data viitoare să-și cumpere singură”, zice Tippi,
oprindu-se
pentru
o clipă și
sprijinindu-se de o balustradă ruginită.

Pe lângă noi trece o femeie împingând un cărucior,
iar gura i se cascadează
ca un hău adânc.
Tippi zâmbește și zice „Salut!”
apoi chicotește
când această femeie cu un trup perfect alcătuit
mai că pică în nas de uimire.

Picasso

Dragon împrăștie o mie de piese de puzzle
pe
masa din bucătărie.

Imaginea de pe cutie promite că harababura se va
transforma într-o
pictură de Picasso
– *Prietenie* –,
un aranjament suprarealist de
membre
și linii,
de pete compacte
galbene,
brune și
albastre.

„Îmi place Picasso”, zic eu.
„Pictează esența lucrurilor,
nu doar ceea ce vede ochiul.”

Tippi pufnește. „Pare imposibil.”

Dragon întoarce piesele
cu fața în sus.

„Cu cât mai greu, cu atât mai bine”, ne zice.
„Altminteri, ce rost mai are?”

Eu și Tippi ne prăbușim lângă ea
pe un
scaun cu șezutul lat
în timp ce
tata
iese târșându-și
picioarele
din dormitor
cu ochii roșii și mirosind a stătut.

Ne privește
cum răvășim piesele în căutarea cadrului
– marginile
și colțurile –,
apoi se apleacă peste umărul lui Dragon
și-i pune în palmă
piesa din colțul din dreapta sus.

Se așază în fața noastră la masă
și pune în tăcere bucățelele pe care le căutam
la locul lor.

„Lucrăm bine în echipă”, zic eu,
zâmbind către tata.

El mă privește și-mi face cu ochiul.
„Am învățat de la cei mai buni”, zice
și se ridică de la masă ca să caute în frigider
o bere.

Lansarea

Mama și tata ne pregătesc pe mine și pe Tippi
de prima zi de școală
de parcă ar
 lansa astronauți
 în spațiu.

Fiecare zi e plină de programări.

Au aranjat să mergem la
terapeuți, la medici și la dentist.
Apoi buni ne face șuvițe
și ne taie unghiile
ca să fim gata de
 Marea Apariție în Public.

„O să fie *fabulos!*”, zice mama,
prefăcându-se că nu suntem
aruncate în arena leilor
fără nicio armă,
iar tata zâmbește
 strâmb.

Dragon, care va fi boboacă,
își dă ochii peste cap

și își îndoaie manșeta de la cardigan.
„Hai, pe bune, mama,
nu te prefac că va fi ușor.”

„Dacă nu-mi place, eu plec”, anunță Tippi,

iar Dragon zice

„Urăsc școala. Pot să stau eu acasă?”.

Buni se uită la *Judecătoarea Judy*.

„De ce ar urî cineva școala?” croncăne ea.

„Cele mai frumoase zile din viața voastră, fetelor.

Acolo vă veți întâlni iubiții.”

Tata se întoarce cu spatele,

Dragon roșește,

iar mama nu scoate o vorbă

fiindcă

știi prea bine cu toții

că dragostea e

ceva

ce nu ni se va

întâmpla nouă

niciodată.

Terapie

„Spune-mi ce se petrece”,
zice doctorița Murphy,
și așa
cum se întâmplă adesea,
eu stau în tăcere
zece minute întregi,
făcându-mi de lucru cu un bumb din canapeaua
de piele maro.

O cunosc pe doctorița Murphy
dintotdeauna, de șaisprezece ani și jumătate,
cea ce înseamnă o grămadă de timp în care să
cunoști pe cineva
și în care să găsești noi lucruri de zis.
Dar medicii insistă să mergem periodic la terapie
ca să ne menținem sănătatea mintală,
de parcă asta ar fi partea defectă din noi.

Tippi are căști și ascultă muzică dată tare,
ca să nu audă ce zic,
iar eu să-mi pot vărsa toate sentimentele înăbușite în
carnetul doctoriței Murphy,
fără să i le rănesc pe ale lui Tippi.

Și obișnuiam să tot bat câmpii
când aveam șapte sau opt ani,
iar Tippi îmi furase păpușa
sau mă trăsesse de păr
sau îmi mâncase jumătate de fursec.

Dar acum nu mai sunt multe de zis
de care Tippi să nu știe,
iar vorbitul pare a fi
doar o risipă de bani pe care nu-i avem
și de cincizeci de minute bune.

Casc.

„Deci?”
zice doctorița Murphy
încruntându-și fruntea,
de parcă problemele mele ar fi ale ei.
Empatia, firește,
e inclusă în preț.

Ridic din umeri.

„Începem școala curând”, îi zic.

„Da, am auzit.

Și cum te simți la gândul ăsta?” întreabă.

„Nu știu ce să zic.”

Ridic privirea către abajur,

spre o pânză neatinsă și un păianjen înfruptându-se
dintr-o muscă mai mare decât el.

Îmi adun mâinile în poala noastră.

„Păi...”, zic,

„cred că mă tem să nu-mi plângă ceilalți elevi de
milă.”

Doctorița Murphy dă din cap.

Nu-mi spune

că n-o vor face

sau

că o să fie fantastic,

fiindcă nu e genul ei să mintă.

În schimb, zice „Tare-aș vrea

să aflu cum a mers, Grace”

și, uitându-se la ceasul de pe perete,

ciripește

„Ne vedem data viitoare!”.

Tippi vorbește

Intrăm alături,
în biroul doctorului Netherhall,
unde vine rândul meu să port căștile
și rândul lui Tippi să spună tot.

Ceea ce
cred
că și face.

Vorbește repede,
cu un aer serios,
cu glas
suficient de tare încât uneori prind și eu
un cuvânt
sau două
stinghere.

Dau muzica mai tare,
o silesc să-i acopere glasul,
apoi mă uit
cum
ea
pune piciorul peste al meu,
îl retrace,
își dă părul din ochi,

tușește,
își mușcă buzele,
se foiește,
își scarpină brațul,
se freacă la nas,
se holbează la tavan,
se holbează la ușă,
vorbind
întruna
până când
în sfârșit mă bate pe genunchi
și zice
„Gata.”

Controlul

Mama ne duce cu mașina la spitalul de pediatrie
din Rhode Island
pentru controlul trimestrial,
ca să ne asigurăm că organele noastre interne nu
plănuiesc
să capituleze.
Iar azi,
ca de fiecare dată,
doctorul Derrick defilează cu
studenții lui
holbați
și ne întreabă dacă ne deranjează
dacă urmăresc examinarea.

Ne deranjează.

Firește că ne deranjează.

Dar stetoscopul și halatul alb al doctorului Derrick
nu permit proteste,
așa că ridicăm din umeri
și ne lăsăm
mâncate din ochi
de o duzină de medici în devenire
cu buze strânse

și ochi mijiți

care

se apleacă în față,

aproape

pe vârful,

când ne ridicăm bluzele.

La sfârșit, suntem roșii ca racul

și nu ne dorim decât

să plecăm.

„Sunt în regulă?”, întreabă mama cu speranță
când ne întorcem în biroul doctorului Derrick.

El bate darabana pe

birou.

„Totul e bine

din câte îmi dau seama”,

zice el.

„Dar, ca întotdeauna,

trebuie să o lase mai moale,

cu atât mai mult acum când vor

merge la școală.

Nu-i așa?”

Îndreaptă spre noi un deget jucăuș.

„Așa-i”, îi răspundem,

fără să ne treacă prin cap

să schimbăm absolut nimic

din felul în care trăim.

Gripa

La două zile după vizita noastră la
doctorul Derrick,
ne seceră
din picioare,
fără niciun avertisment.

Eu am frisoane și tremur
și mă agăț de plapumă,
înghițind două tablete albe de paracetamol
din patru în patru ore,
sperând
să alung frigurile.

Tippi zace lângă mine
cutremurându-se,
strănutând, tușind
și consumând deja
a doua cutie de șervețele.

Cearșafurile noastre sunt learcă de sudoare.

Mama ne aduce băuturi
fierbinți
și încearcă să ne convingă
să mâncăm puțină pâine prăjită.

Dar nouă ne e prea rău
ca să ne mișcăm.

Nu pot să scap

Nu pot să alung frisoanele astea
și, cu toate că lui Tippi pare să-i fie mult mai bine,
trebuie să rămână și ea în pat.

Cât timp eu
mă lupt cu gripa.

Grijile

Mama îl sună pe doctorul Derrick
și îi dă

o listă
cu simptomele
noastre.

El nu-și face griji,
deocamdată.

Îi spune să aibă grijă să ne hidratăm
și să stăm în pat încă vreo câteva zile.

Îi spune să ne țină sub observație.

Dar mama nu se poate abține să nu ne observe.

Nu se poate abține să nu-și facă griji.

Și de ce nu și-ar face,
când atât de puțini dintre noi reușesc să
ajungă la
maturitate.

Cu cât creștem,
cu atât se macină mai tare.

Pe măsură ce trece timpul,
șansele ca noi
să încetăm din viață
brusc
devin
tot mai
mari.

Ăsta e un lucru
care nu se va
schimba
niciodată.

Mă ridic

Nu vreau.

Îmi tremură picioarele.

Gâtul mi-e căptușit cu nisip.

Iar inima pare că bate

mult mai repede

doar ca să

mă ducă din pat

până la baie.

„Ești sigură că nu vrei să te întinzi?”

întreabă Tippi.

Scutur din cap.

Nu pot să o țințuiesc la pat

doar pentru că eu

nu sunt în stare

să mă adun.

Scutur din cap

și strâng din dinți.

